

χαρακτήρα. Είναι πολλοί οι τρόποι που θα βάλουμε σ' ενέργεια για να κυνηγήσουμε την εθνική αυτή δυνάμωση. Έναν, την άπλοποίηση δηλαδή ή, αν μ' επιτρέπετε να πω, — την εθνικοποίηση της ώραιας γλώσσας μας: την αρχίσαμε κάμποσα χρόνια τώρα, κ' ίσως ίσως ένας από τους λόγους που βρέθηκε σήμερα το Έθνος να έχει τόση αυτοβουλία, τόσο ανεξάρτητη δράση, και συνάμα τόσο βαθειά εθνική συνείδηση, είναι που έμαθε να περπατάει μονάχο του, δίχως το ραβδί και το σκονί του δασκαλισμού που το κράταγε σκλαβωμένο τόσους αιώνες. — Άλλος τρόπος είναι ή θρησκευτική μόρφωση λόγου χάρη, τρίτος ή μεθοδική και ταχτική εργασία: άλλος ή πιστή και μετρημένη κατάσταση του συλλογισμού και της όμιλίας, ή αγάπη της αλήθειας και της δικαιοσύνης, άλλος πολύ σοβαρότερος και πολύ πιο πραχτικός παρ' ό,τι πολλοί νομίζουν, — ή αγάπη του **ώραίου** και του άπλου, όλα αυτά εθνικό **χαρακτήρα** μορφώνουν. Όπλα γίνονται άθάνατα όλα αυτά για το μεγάλο, τον ιερό τον άγώνα που μ'α προσμένει.

Βέβαια, μερικοί από μ'ας δ'ε θα ζήσουμε να δούμε ταποτελέσματα μ'ας τέτοιας εθνικής ζύμωσης, ίσως μήτ' έσείς οι νέοι που αυτή την ώρα δουλεύετε ακούραστα για έναν τέτοιο σκοπό, με λίσχες, μ' έφημερίδες, με περιοδικά, με λογιής λογιής μέσα. Όμως, τί έχει να κάνει; Μηγαρή τα παιδιά που πέσανε σ' αυτό μας το μεγάλο, τον ιστορικό τον πόλεμο, είχανε το ευτόχημα να πανηγυρίζουνε τίς νικες τους; Όσο με τί χαρά και με τί εύτυχία ξεψύχιζαν, με τί βεβαιότητα πως το πέτυχαν εκείνο που τους έστελνε στη μάχη με τόσο ένθουσιασμό. Έπειτα είχανε στο νου τους μιά ζωή και μιά εύτυχία ανώτερη από τη δική τους τη ζωή και την εύτυχία, είχανε στο νου τους την ευδαιμονία και το μεγαλείο της **πατρίδας** και γι' αυτήν απέθνησκαν. Έτσι κ' έσείς, μέσα στον άγώνα τόνπιό μεγάλο και πιο ιερό θάποθάνετε. Άλλοι είναι εκείνοι που θάπολάφουνε τους καρπούς των άγώνων σας. Γι' αυτούς τους άλλους, για τ'α χρυσά μας τ'α μέλλοντα, ως εξακολουθούμε να δουλεύουμε, να θυσιαζόμαστε, να γωvιζόμαστε. Έτσι γίνονται τ'α μεγάλα τ'α Έθνη.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Για να μπορέσει μιά μοναρχική επικράτεια να καλοδιοικηθεί, έπρεπε το μέγεθός της να μετρηθεί με τίς δυνάμεις του κυβερνήτη της. Η κατάκτηση είναι εύκολότερη από την καλοδιοίκηση. Μ' ένα λιστό ίσαμε ένα δαχτυλάκι μπορεί κανείς να κινήσει αλάκαιρο τον κόσμο: μά για να τον κυβερνήσει χρειάζονται πλάτες Ηρακλή.

I. I. ΡΟΥΣΣΩ

Ο ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ

Άπό άρρώστεια που κυνηγάει τους καλλιτέχνες και λιώνει το σώμα τους πέθανε πτωχός στο πολιτικό νοσοκομείο των Άθηνών ο Βαγγέλης Παντόπουλος.

Άνθρωπος γεννημένος για κάθε τέχνη, ζουγραφική, γλυπτική, καταστάλεξε στο θέατρο. Άμούστακο παιδί έπάτησε το σανίδι, παρουσιάστηκε ντροπαλός σε μιά μονόπρακτη κωμωδία, έδωσε άμέσως τον τύπο, έκαμε τον κόσμο να γελάσει και να προφητέψει ότι μιά ήμέρα θα φτάσει στα σύνορα της τέχνης του θεάτρου.

Έρθε το κωμειδύλλιο κ' αναδείχτηκε ο Παντόπουλος. Ο βραχάς της Άνδρου, ο καπετάν Γιακουμής της Ύδρας, ο μπάρμπα-Νικόλας της Πλάκας έβρηξαν τον άνθρωπό τους. Ο Παντόπουλος δημιουργικά και μελετημένα έδωσε τον πραγματικό τύπο. Χρόνια πολλά τώρα ο τύπος αυτός παρουσιάζεται από άλλους κωμικούς στον Έλληνικό κόσμο, κανένας δ'εν ξεφύγει από το άχνάρι που έκοψε ο Παντόπουλος κ' έτσι ή έπιτυχία είναι γενική.

Μετά το κωμειδύλλιο ήρθε ή Γαλλική κωμωδία. Έδωσε κ' έδω τον παραλιμένο γεροντάκο της Παρισινής ζωής, το γεροντοπαλλήκαρο που κυλιέται στο Μουλέν Ρούζ με τίς ελαφρές γυναίκες.

Έίτανε μοναδικός για τους χαρακτήρες. Και το σπουδαιότερο, ποτέ δ'εν είτανε ίδιος, πάντα έδειχνε κάτι ξεχωριστό, δημιουργημένο σύμφωνα με τη θέληση του συγγραφέα. Είχε το μεγάλο προτέρημα, θεϊκό δώρο, να έχει το πρόσωπο λαστιχένιο.

Μπορούσε από το δεξιά μέρος του προσώπου να γελάει κ' από το άλλον κλαίει. Δάσκαλος του θεάτρου, άνοιξε σε πολλούς νέους το δρόμο της δουλειάς αυτής. Χρόνια πολλά εκράτησε την παντιέρα του θεάτρου ήρθ' εποχή, που τον έπνιγε ή δόξα, το χρήμα, τ'α άρθρα των έφημερίδων, οι φίλοι — που δ'ε θυμήθηκαν να πάνε ένα λουλούδι στις τελευταίες ήμέρες της ζωής του.

Οι συνθήκες του θεάτρου άλλαξαν. Νέα φινιάνια πετάχτηκαν. Η μόδα του θεάτρου τον έκρινε στάσιμo. Και όμως δ'εν είταν άξιος για τέτοια τύχη. Πάντα ο Παντόπουλος είχε την άξία του κ' ο κόσμος τον άγαπούσε. Είναι μυστήριο για τους πολλούς το βούλιαγμα του.

Όσοι τον εγνώρισαν από κοντά ξέρουν το μυστικό και δ'εν πρέπει τώρα που μ'ας άφησε να το κρύψουν. Μπορεί να είτανε ή θρησκεία του. Ποιάς ξέρει; Μιά γυναίκα του έκλεισε το δρόμο και τον τράβηξε στα χωριά της Αιγύπτου, τον πήρε μακριά